Gildebrief

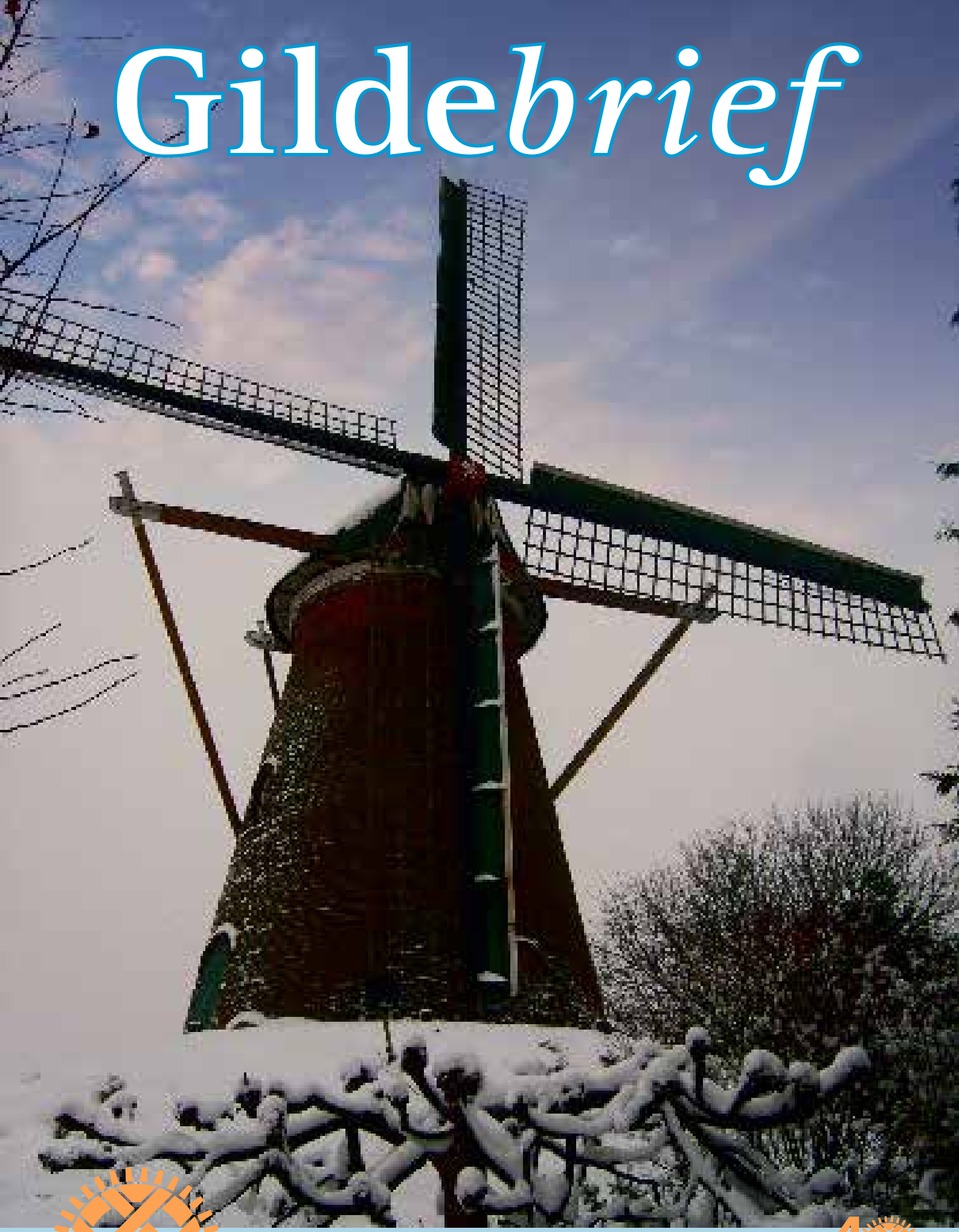

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

31e jaargang no. 4 december 2012

COLOFON

Gildebrief
De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2300 stuks in de maanden maart, juni, september en december.
De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk eenVerenigingskarakter hebben.

Abonnement niet leden
Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties
Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de penningmeester en de redactie.

Bestuur van het GVM
Voorzitter: T.V. (Theun) Vellinga,
Venkel 21, 8252 CH Dronten, tel. 0321-317465
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl

Secretaris: Bas de Deugd
Dirk Karstraat 47, 4143 AX Leerdam. tel.0345-630112
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester:
Reinier den Uijl
Kasteel Hasselholtstraat 1, 6043 XG Roermond.
Tel.0475-326112
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Afdelingscoördinator: Ingrid Friesema
Rhodosdreef 86, 3562TH, Utrecht, tel 030 2619928
afdelingscoordinator@vrijwilligemolenaars.nl
Contacten afdelingen, regio en bliksemafleider.

Coördinator opleidingen: Jop Kluis (tevens vicevoorzitter)
Dorpsstraat 55, 1431 CB Aalsmeer. Tel 0297-344297
opleidingscoordinator@vrijwilligemolenaars.nl

Biotoopaangelegenheden
Jan Chris Wagenaar
Beijumerweg 1048, 9731 CX Groningen. Tel. 0505490888
biotoop@vrijwilligemolenaars.nl

Ledenadministratie en website:
Fr. (Frans) Tullemans,
Vasco da Gamastraat 4,5665 GL Geldrop,
tel. 040-2863023
ledenadministratie@Vrijwilligemolenaars.nl
webmaster@Vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator Examens
P.JM. (John) Houben
Korhoenderveld 89,5431 HC Cuijk. Tel. 0485 320994

Coördinator Arbo en Veiligheid
G. (Gerrit) Duinker
Tolhuislaan 25, 3862 WK Nijkerk. Tel 033 2451060
arbo@Vrijwilligemolenaars.nl

Bliksemafleidercontrole
Coördinator L.J. (Leo) Tiggelman,
livius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848,
b.g.g. 0343-575684
bi iksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Gildeverzendingen
H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@Vrijwilligemolenaars.nl

Vertrouwenspersoon
H.P.A. van Erve (zie Gildeverzendingen)
A. (Ada) Meurs Telemanstraat 60,8031 KL Zwolle,
038 4225533

Steunpunt Molenbiotoop
De Hollandsche Molen, Mark Ravensloot
(email adres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel 020-6238703

Gildeverzekeringen en rekeningnummers
Contributie GVM: 19.85.42.895
Verzekeringen GVM: 19.85.48.427
Gildeverzendingen: 19.85.58.570

In dit nummer: december 2012

De Kam 3
Biotoop van een bestuurder 4
Windvang 7
Brabants Vlaamse Contactdag 8
Limburgse molendag 11
Molen en molenaar over de grens 12
Column 15
De molen van Kisjes 16
De molenaar van Biervliet 18
Ontwikkelingen veiligheid 20
Draaiboek examen watermolenaar 22
Op reis met David 23
Molenaardag 2013 24
I.J. de Kramerprijs 26
Verenigingsnieuws, regioberichten 27

Foto voorpagina: De molen van Biervliet

Redactie Gildebrief
H.P. (Huub) van Est (eindredactie)
Zenegroen 302, 8935 KP Leeuwarden
tel. 058-2890704, redactie@vrijwilligemolenaars.nl

Redactie en medewerkers
Huub van Est
Jan Jansen
Joos Lensink
Jo Meessen
Barend Zinkweg

Vormgeving
Studio De Bunschoter (Henk van der Schuur)
Druk
Drukkerij de Bunschoter, www.bunschoter.nl

Kopij en mededelingen
De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **maartnummer** van 2013 moet in het bezit zijn van de redactie voor 15 februari 2013. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie.
Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl.

Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

©2012 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Over de grens

In dit nummer van de Gildebrief aandacht voor contacten van het Gilde over de grens. Niet alleen Zeeland heeft goede contacten over de grens met België. Ook is er al gedurende dertig jaar een contactdag tussen Brabant en Vlaanderen. Met een grote opkomst van molenaars. Ook in Groningen bestaan er goede contacten met het naburige Niedersachsen. Daar malen zelfs Groningers met een Duits diploma. We laten dan maar buiten beschouwing dat ook elders in de wereld vrijwillige molenaars "Nederlands opgeleid" zijn. Amerika, Brazilië, Oostenrijk, Berlijn!
Ook een andere grens komt aan de orde. De betekenis van de bestuurdersbiotoop. Het belang van een bestuurder die draagvlak creëert voor het behoudt van molens en oog heeft voor de rol die vrijwillig molenaar daarin speelt.
Dan blijkt ook dat het altijd molenaars, al dan niet vrijwillig, zijn geweest die de geschiedenis van het cultureel erfgoed molens hebben gedragen waarom Nederland wereldwijd zo bekend is. Of het nu gaat om de molen van Biervliet met de visjes van het haring-kaken van Jan Willems Beukelsz in de balken van de molen of een tochtje van een molen uit een Fries veendistrict die uiteindelijk in Noord Limburg terecht komt.
Er blijven nog veel ervaringen van molenaars en verhalen te vertellen.

Redactie

De redactie wenst ieder veel wind in de zeilen in 2013

Molen in droefstand

In molenaarskringen weten we dat door de eeuwen heen de stand van molenwieken werd gebruikt voor het doorgeven van berichten over een grotere afstand. De boer en poldermolenaar gaf bv door dat de slager in het dorp een vetgemest varken kon komen ophalen. En ook in oorlogstijd werd van deze manier van het doorgeven van berichten gebruik gemaakt. Meest bekende standen zijn tegenwoordig alleen nog vreugde- en rouwstand. In bijgaande wekelijkse cartoon van Pejo is er een stand aan toegevoegd: molen in de droefstand. Het is een cartoon van molen de Hazewind in het Drentse Gieten. De aanleiding: de verloren wedstrijd van de BankGiro Loterij voor molens die weer naar de randstad ging. Dat kon hij als geboortige Gietenaar natuurlijk niet over zijn kant laten gaan. De cartoon is in het bezit van de molenaar. Als ik hem was zou ik hem levensgroot ophangen in de molen. Een prijsje is mooi, maar dit....

Hve
Pejo Cartoons is te vinden op internet.

De Kam

Instructeurs

Ik heb in de Kam regelmatig geschreven over onze rol als molenaar en wat dat betekende en nog betekent voor het molenbehoud in Nederland. We mogen trots zijn op wat we bereikt hebben. Dat hebben we ook gevierd met een prachtige molenaarsdag afgelopen januari. Ik hoop dat jullie op 26 januari 2013 weer in grote getale naar Arnhem komen. Het wordt weer een leuk programma met veel activiteiten.
Een groep die ik hier nog niet vaak heb genoemd, maar die wel een zeer belangrijke rol vervult, zijn de instructeurs en stagemolenaars. Sommige mensen zijn formeel instructeur, anderen vervullen deze taak zonder een formele aanstelling. Sommige instructeurs vertellen veel over de theorie, anderen richten zich meer op het praktische werk en "voor dat theorie-gedoe moet je maar naar de theorie-les gaan". Er zijn instructeurs met veel leerlingen, die regelmatig andere molenaars inschakelen om hen te ondersteunen. Andere instructeurs hebben er één of twee en vinden dat mooi zat. En sommige instructeurs helpen bij de toelatingsexamens of verzorgen de theorielessen. Het is een bont gezelschap van gedreven mensen, die het leuk vinden om kennis over te dragen. Ze doen dat allemaal op hun eigen manier, in hun eigen tempo. Maar wel met één doel: mensen opleiden tot goede molenaars die veilig en verantwoord met een historische machine annex bouwwerk kunnen werken.
Het zijn er in totaal ruim honderd en ze zijn de ruggengraat van het Gilde. Dankzij de instructeurs hebben we jaarlijks tussen de 60 en 80 nieuwe molenaars. Dankzij de instructeurs hebben we een bloeiende vereniging. We zijn een rijke vereniging met veel menselijk kapitaal. Instructeurs, hartelijk dank voor wat jullie hebben gedaan en in de toekomst nog gaan doen. Veel plezier en veel succes toegewenst!

Theun Vellinga
Voorzitter

Biotoop van een bestuurder in Molenland

Op 28 september 2012 was er een feestje in Arkel. Er waren twee redenen. De laatste molen, De Jan van Arkel, was in een traject van 23 restauraties sedert 2008 gereed gekomen. De andere reden het afscheid voorzitter van Kees Bakker van de SIMAV die na 40 jaar afscheid nam.

De Gouden Lis wordt opgespeld

Arkelse muzikanten op de stelling

De oude en de nieuwe voorzitter

Feest

Als gebruikelijk bij de Stichting Instandhouding Molens Alblasserwaard en Vijfherenlanden werd het gereed komen en het lichten van de vang van de Jan van Arkel gevierd met een klein feestje. Dit keer was het feestje wat groter. Omdat ook het afscheid van voorzitter Kees Bakker werd gevierd was een partytent met rode loper onder de stelling neergezet. Terecht naar bleek want de tent was volledig bezet.

De SIMAV bestaat sinds 1956. In 1972 trad de in Streefkerk geboren en daar werkzaam als gemeentesecretaris Kees Bakker aan als secretaris. In 1982 nam hij als burgemeester van Ameide en Tienhoven het voorzitterstokje over van zijn voorganger burgemeester Top van Molenaarsgraaf, en kwam onder zijn leiding de SIMAV met in totaal 28 molens (ongeveer 1/10 van de Zuid-Hollandse molens) tot grote bloei.

Molenbestand Zuid-Holland

Gastheer op de molen was de molenaar. Nadat iedereen was uitgenodigd om plaats te nemen door een klein orkest dat op de stelling kondigde de gastvrouw in de partytent de eerste spreker aan.
Commissaris van de Koningin Jan Franssen vertelde dat hij niet naar Arkel was gekomen vanwege de visie 2030 op de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden of om de kwaliteit van het groene karakter en de cultuurhistorisch betekenis van het gebied aan te prijzen.
De reden dat hij in korte tijd weer in het gebied aanwezig was betrof de afronding van de restauratie van ruim 20 molens in het gebied van de 80 in de hele provincie in het kader van het Deltaplan uitgevoerd tussen 2008 en 2012. Hij herinnerde er aan dat er nergens zoveel molens staan als in Zuid-Holland. Liefst 228, een kwart van het Nederlandse molenbestand.

Gouden Lis en verrassing

De tweede reden betrof het afscheid van de voorzitter van Kees Bakker als voorzitter van de SIMAV. Hij prees Bakker voor zijn toewijding en doorzettingsvermogen waarmee hij het onderhoudsniveau wist te verhogen. Zijn volharding bij het zoeken naar subsidies. De wijze waarop hij er in slaagde contacten te leggen en met overleg draagvlak wist te realiseren bij overheden en molenstichtingen. Voor al dit vrijwilligerswerk naast zijn werk als burgemeester en waarnemend burgemeester in twee andere plaatsen in de omgeving had de provincie besloten hem de hoogste Zuid-Hollandse onderscheiding toe te kennen die hem daarna werd opgespeld.
Een mooie verrassing was de mededeling van Franssen dat Bakkers inspraaktoespraak die die hij eind augustus in de Statencommissie van Zuid-Holland namens de gezamenlijke molenorganisaties, die de meer dan de helft van de alle molens onder hun beheer hebben, was gehonoreerd.

Bakker werd geprezen voor zijn volharding bij het zoeken naar subsidies

Dankwoord Kees Bakker

Dan is het woord aan Kees Bakker. Een paar jaar geleden werd hem gevraagd of hij zich j herkiesbaar wilde stellen als voorzitter. Zijn antwoord was "die 23 feestjes wil ik nog graag meemaken". Het werd dit ene feest. De

Kees Bakker licht de vang

Kees Bakker (links) ontvangt eerste A.J. de Koning-penning

afsluiting van 23 restauraties van de in totaal 28 molens in het gebied. Vanaf 2008 moest er hard gewerkt worden om de beschikbare subsidies op tijd te kunnen aanwenden. Hij geeft vervolgens een uiteenzetting over hoe onder hoogspanning met behulp van Gerrit Keunen, nu oud-medewerker van het RCE, alles op tijd kon worden ingediend.

Daarna volgde de uitvoering van de projecten die ook onder tijdsdwang stonden. Hij dankte de mensen van de provincie Zuid-Holland en de Rijksdienst die zich hadden ingespannen voor het tijdig gereedkomen van de restauraties. En vergat ook niet alle andere instanties als de Hollansche Molen te noemen die aan het succes hadden bijgedragen.
De restauratie van de Jan van Arkel bleek wat duurder uit te vallen. Maar dank zij de medewerking van provincie en gedeputeerde Weber kon dit probleem worden opgelost.

Bakker wist altijd de juiste mensen rond zich heen te verzamelen en draagvlak te scheppen

Hijsen van de vang

Daarna was het tijd voor voor het lichten van de vang van de Jan van Arkel en volgden toespraken en cadeau's van zijn opvolger Kees de Bruin, burgemeester van Papendrecht die hem de oorkonde van het erelidmaatschap overhandigde, Jan van 't Hof van het RCE, Leo Endedijk van De Hollandsche Molen, die hem naast barometers voor de gerestaureerde molens de eerste A.J. de Koning (onlangs overleden) legpenning overhandigde.

Laatste spreker was vrijwillig molenaar en examinator Wim Meerkerk. Hij zou het kort houden. Maar wilde toch wel even kwijt dat Kees "een topprestatie had geleverd". Niet in het minst omdat hij de molenaars "in bedwang" had weten te houden, omdat molenaars vaak denken dat de molen van hen is. Dat botst nog wel eens. Bij lastige vragen achter uit de zaal over wanneer die heklatten nou eens gemaakt worden had hij daar begrip voor. Dat deed hem besluiten een jaarlijkse bijeenkomst van molenaars te organiseren. Zo wist hij altijd de juiste mensen rond zich heen te verzamelen en draagvlak te scheppen. Daarna werden we door de gastvrouw met een charmante vergissing uitgenodigd om buiten "het hijsen van de vang" te aanschouwen gevolgd door het hapje en het drankje.

Huub van Est
Foto's: Hans de Groot

De nieuwe voorzitter aan het woord

Molenaar Meerkerk stuurt Bakker de hand

Windvang

Op 15 november 's morgens viel op de radio te horen dat er actie werd gevoerd door het Utrechts Landschap voor de poldermolens langs Kortrijk en Oukoper. Ze biotoop wordt bedreigt door aan te brengen 4 meter hoge schermen langs de A2.

Aktie

Op de wieken in Breukelen viel te lezen dat men niet gelukkig was met feit dat men juist op die plekken schermen langs de snelweg wil plaatsen waar de molens Kortrijk bij Breukelen en Oukoop iets verderop aan de noordoostkant van de snelweg in het gebied Stichtse Vecht te zien zijn.
Het aanbrengen van de schermen voor de molen moet gebeuren in het kader van het onderzoek door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu vanwege geluidsoverlast en fijnstof-uitstoot om de verbreding van de snelweg en de verhoging van maximum snelheid gestalte te kunnen geven.
In het NCRV programma "Altijd wat" legde de vrijwillig molenaar van de Oukoper molen Piet Schiereck in het korte item haarfijn uit wat de betekenis was voor de windvang en de consequenties voor het werktuig dat zou degraderen tot bouwwerk.

Molenbehoud

Toen ik er vroeger nog wel eens langs kwam

was het altijd een genoegen om naar te kijken: molens in een prachtig Hollands landschap tussen snelweg en Amsterdam Rijnkanaal.
Een molenaar liet zich al weer enige tijd geleden over de molen in Breukelen ontvallen: "Waarom maken we daar geen stop voor al die toerristen in bussen uit verre streken om foto's te maken en de molen te bezoeken. Daarna kunnen ze aan de aan de koffie in de naast gelegen horecaonderneming?".
Misschien een manier om te voorkomen dat de molens niet meer kunnen functioneren en vervallen van werktuig tot bouwwerk.

hve

Brabants-Vlaamse contactdag

Het was de 31e keer dat de contactdag tussen de afdeling Brabant van het Gilde en Levende Molens VZW werd georganiseerd. Dit keer was Brabant aan de beurt. De organisatie was deze keer in handen van Molenvrienden Land van Cuijk in Noord Oost Brabant en kop van Limburg.

Ontvangst

De deelnemers werden ontvangen op het gemeentehuis van Cuijk waar ze bij de aanmelding een Molenvriend special met de te bezoeken molens, museum en molensteenmaker ontvingen. Bij de inschrijving was het druk door de hoge opkomst van liefst 115 deelnemers.
Door de gemeente werden ze ontvangen door de wethouders Willemieke Vervoort en Arthur Baudet. Dat de gemeente Cuijk de molens en de molenaars goed gezind is weten we al sinds ze in 2010 de biotoopprijs van het Gilde in ontvangst mochten nemen.
Dat bleek ook uit de toespraak bij het welkom van Wethouder Baudet die van de gelegenheid gebruik maakte om een deel van het bedrag van de biotoopprijs aan molenaar Stefan Willems te overhandigen voor zijn inzet voor de molen, de biotoop en de streekproductenwinkel in de molen.
De deelnemers werden welkom geheten door de voorzitter van de Afdeling Noord Brabant van het Gilde, Patrick van Kessel, en door de voorzitter van de Molenvrienden, molenaar in opleiding Harm van Es.

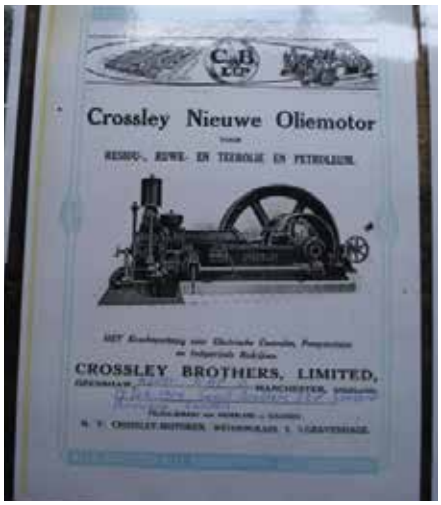

Programma

Bij alle vorige gelegenheden werd gebruik gemaakt van de auto's van de deelnemers die dan met elkaar in een van de auto's de molens bezochten. Harm van Es legde uit dat ze hadden gekozen voor samenwerking met de Stichting Veteraan Autobussen die zich inzet voor oldtimer bussen die ze onderhouden met de liefde die ook vrijwillige molenaars bezield. In vier groepen met twee bussen was een programma bedacht. Door de grote opkomst moest besloten worden nog een derde bus in te huren van de vereniging. Maar iedereen kwam op alle de plekken waar ook de andere groepen waren geweest. Daar zorgden leden van de Molenvriend als begeleiders voor. Soms met handbediening van de ruitenwissers van de oude bus.

Plasmolen

Iedere deelnemer in een andere groep zal zich de volgorde anders herinneren. Sommigen begonnen in Cuijk bij de Jan van Cuijk en eindigden op De Bovenste Plasmolen . Voor anderen was de volgorde anders.
In of op de Plasmolen kon men kennis maken met zowel de van oorsprong papiermolen. Een molen die nu als korenmolen nog functioneert en de enige molen is die wordt aangedreven met boven- en midden aangedreven watertoevoer. Een paar honderd meter verder gaf Hans Titulaer uitleg over het maken van molenstenen voor molens. Je kon er ook een handgroot steentje kopen, maar dat was niet waar hij van leefde.

Cuijk

In Cuijk werd het Museum Ceuclum bezocht in de toren van de kerk die is overgebleven nadat ernaast in 1913 een nieuwe kerk was gebouwd. In de tijd van de Romeinen was er ongeveer op die plek een brug die werd overgestoken voor een dagmars naar Noviomagum (Nijmegen). In de toren wandelt men aan de hand van voorwerpen door de geschiedenis van ongeveer 10.000 v. Chr. tot en met de WO II. Op het kerkhof ernaast trof men naast oude grafzerken ook moderne sculpturen aan. Het andere Cuijks onderdeel was molen Jan van Cuijk. Een molen met een geschiedenis. In 1940 wist molenaar Kessels toen de molen beschoten werd door de Duitsers een brand te voorkomen doordat hij de vlammen met een lampetkan wist te doven.

Na restauratie in 1941 werd Sjef Kessels, die afkomstig was van de Gerarda in Heijen Dikendal, huurder van de molen die hij na de oorlog kocht. In het najaar van 1944 kreeg de molen enkele voltreffers van de Duitsers aan de overkant van de Maas, maar kon na de oorlog worden hersteld. In 1977 zijn het Sjef Kessels en de uit Friesland afkomstige vrijwillig molenaar Nick Wortman die de eerste vrijwilligers opleiden die op hun beurt tot de dag van vandaag weer vrijwilligers opleiden. Nu zwaait Stefan Willems de scepter op de molen met een winkel in streekproducten.

Windmolenbezoek

Op het programma stonde ook twee windmo-

Bergzicht Gassel

Plasmolen

Joannesmolen

lens. In Gassel werd molen Bergzicht bezocht en in Heumen de Joannusmolen.

Deze laatste molen werd in 1894 gebouwd door molenaar J. Jetten die toto dan had gemalen in Molenhoek. De molen bleef in het bezit van de familie tot het stilleggen van het commerciële maalbedrijf in de 60er jaren. Het in 1982 begonnen biologisch maalbedrijf van Wim Thönisssen moest het opgeven door de verslechterende biotoop. Eeen byzondere molen in dat gebied. Een grondzeiler op een wat hogere plek in het landschap met zelf-zwichting met jaloezieën en een van Bussel-systeem. Inmiddels zijn drie wieken vervangen door Oud- Hollands.

Molen Bergzicht dankt zijn naam aan het feit men vroeger vanaf de molen de "Mookse berg ofwel Mookerhei" kon zien. Ook deze molen in de buurt van Grave heeft een slechte biotoop door de omliggende begroeiing. Interessant aan deze nu rietgedekte molen uit 1808 of 1816 zijn de veranderingen die telkens zijn aangebracht. Schaliën werden vervangen door dakleer, en nu dus riet. De afwisseling van Oud-Hollands door van Busselwieken. En zo is er meer geschiedenis. Nog steeds is de molen verbonden met het bedrijf van de familie van Haren dat er een veevoederbedrijf heeft. In 1990 werd de molen weer een echte molen en werden de apparaten overgebracht naar de gebouwen ernaast.

Koffietafel

Naar goed Brabant gebruik werd de dag afgesloten met een koffietafel in Café-zaal De Bond, waar De Gries Köpkes voor muziek zorgden en Hans Titulaer een lezing hield over zijn liefde de molenstenen.
Al met al een goed georganiseerde dag waar ook de oldtimer bussen en onderweg natje of droogje of hebben bijgedragen. Proost zou men kunnen zeggen met een "Kuukse Witte of Rooie uut de Wilhelminagaard ien de Kuukse Hei (Vianen)" in de hand kunnen zeggen.

Huub van Est

Zeilmakerij van Neerven bv

Sinds 1925

MOLENZEILEN IN WK77 BRUIN OF WIT, MARLON BOLUS ROOD

Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS
Tel. 0412-624028
Fax. 0412-627973
info@zeilmakerijvanneerven.nl

DEGELIJKHEID EN GEGARANDEERD DE BESTE KWALITEIT !!

MOLENSTEENMAKERIJ

HANS TITULAER
voorheen HEINRICH VAN HEES

Voor de beste kunstmaalstenen als ook blauwe basaltlava maalstenen.
Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model) demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en huishoudmolens.
Zeer snel en vakkundig scherpen van uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:
Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57
GSM 0653667686
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

De dag na de Brabants Vlaamse Contactdag vond de Limburgse Molendag plaats op 7 oktober. Reden om na een nachtje Gennep daar ook nog wat van mee te maken.

Limburgse Molendag

Gennep

Ik had afgesproken met Peet Quintus in Merselo waar ze gedurende een maand had geëxposeerd met haar schilderijen op molenzeilen en in de wetenschap dat er in Merselo altijd wel iets bijzonders te beleven valt.
Iets later dan de bedoeling maar toch maar even langs de Gennepse bevriende molenaars. Op de De Reus stond Jan Coopmans, oudberoepsmolenaar met enthousiasme zijn molen te draaien en bezoekers alles uit te leggen. Hij werd geassisteerd door Coby Weerts uit Venray die door de molen in Merselo in de molenwereld terecht kwam.

Verder naar Harry op de Gerarda in Heijen Dikendal zijn thuismolens. Ook hij heeft tegenwoordig assistentie van opgeleide vrijwilliger. Deze molen draaide aanmerkelijk zwaarder dan molen De Reus. En dan kom je ook nog een neef tegen op bezoek in de molen met wie je nog wat geschiedenis doorneemt over onze tante die op die molen is geboren.

Merselo

Ook Lottum stond op het lijstje voor onderweg. Gelet op de tijd kwam het er niet meer van.

In Merselo (Venray) wacht altijd wel een verrassing. Zo stond deze dag in het teken van "Koren op de molen". Daarbij ging het niet om de functie die de molen nog steeds vervuld maar om het gezang van koren uit de omgeving. Met ook mooie verhalen zoals ik die hoorde en elk uur de mogelijkheid om wegwijs te worden op een beltkorenmolen in de Peel.
De Stichting is een actieve club. Ze brachten een boek uit met de geschiedenis van de molen. Nu was er het einde van de tentoonstelling en lag er een weer uitgebracht boekje uit 1903 met recepten. Ook dit boekje hangt samen met molenaarsnamen. Misschien moet de molenwereld zich ook eens bezinnen op "koken met molens". Malen is een ding. Koken een ander. Maar dat is een ander onderwerp.

Huub van Est

Molen en molenaar over de grens

In Groningen zijn er goede contacten met molenaars en molenorganisaties in Niedersachsen. Hieronder een artikel over een bezoek aan de molenaar en molen van van Ditzum waarvan eerder in een uitgebreidere versie is verschenen in De Zelfzwichter.

Ditzum

Er stond een lekker windje en we zagen de Ditzumer molen midden in het dorp aan de Eems tussen de roodstenen huizen zijn wieken door het luchtruim slaan. Molenaar Johann Glazenburg had ons bij aankomst reeds vanaf de stelling in het oog. Beneden opende hij de deur en verwelkomde ons in "zijn molen". Via het winkeltje van de plaatselijke plattelandsvrouwen op de begane grond leidde hij ons naar de eerste zolder, waar enkele dames naast de maalbak een theeschenkerij drijven met de befaamde "Ostfriesische Tee und Kuchen".

Onder de diploma's van de 3 molenaars (waaronder van zoon Rolf) luisterden wij geboeid naar het verhaal van Johann over de molen van Ditzum, zijn geschiedenis, de contacten met het dorp en de Duitse opleiding tot vrijwillig molenaar van hem en zoon Rolf. Johann werd geboren in Duitsland, maar

Johann Glazenburg

verhuisde op 2-jarige leeftijd naar Nederland. In het dagelijks leven is Johann thans werkzaam bij de gemeente Oldambt. Sinds 2005 draaien hij en zijn zoon de molen in Ditzum. Daarnaast heeft zijn zoon de Nederlandse opleiding voltooi en draait hij op De Helper in Paterswolde.

Een bewogen geschiedenis

De molen in Ditzum werd in 1769 als korenmolen op dezelfde plek gebouwd waar hij nu nog staat. De geschiedenis heeft de molen echter niet onberoerd gelaten: hij werd door brand en oorlogsgeweld geteisterd, maar herrees steeds weer uit zijn as dankzij vele restauraties en het doorzettingsvermogen van de eigenaren, de gemeente Jemgum en de Mühlenverein Ditzum. De Mühlenverein is een actieve club, waarvan bijna ieder gezin in Ditzum lid is en die mede zorg draagt voor veel praktische zaken rondom de molen.

Zijn huidige verschijningsvorm dankt hij aan de laatste restauratie die in 1994 werd afgerond. Het wieksysteem is Oud-Hollands. Zo stond de molen weer als trotse zelfkruier boven de rode pannendaken van Ditzum te pronken en was bovendien weer maalvaardig.

Maar de tijd staat niet stil en een molen blijft onderhoud vragen. En zo is er de afgelopen 2 jaar een nieuwe stelling aangebracht, werd de constructie van de windroos compleet vernieuwd, zijn de wieken gerenoveerd en is er uitgebreid geschilderd.

Ich habe einen Traum

"I have a dream". Iedereen kent de gevleugelde woorden van Martin Luther King. Maar ook Johann heeft een droom; wellicht niet zo groots als die van de Amerikaanse dominee, maar in het kader van de betekenis van het huidige Europa is deze droom zeer de moeite waard om aan te werken.
Johann vertelt uitgebreid over de opleiding tot vrijwillig molenaar door de Müllermeister die hij in Duitsland volgde. Deze Müllermeister verzorgen voor de Mühlenvereinigung Niedersachsen-Bremen de opleidingen. Er is geen scheiding tussen organisatorische zaken (De Hollandse Molen) en opleiding (het Gilde), zoals dat in Nederland het geval is.
De inhoud van de opleiding is ook anders; deels beperkter, deels meer omvattend. Zo leert hij bijvoorbeeld hoe je een maalgang compleet uit- en in mekaar zet en hoe de windroos functioneert en dus ook wat je er nooit mee mag doen.

Molens zonder grenzen

Johann, Duitser van geboorte, maar vanaf zijn 17e Nederlander, is een zeer internationaal ingesteld man. Hij is blij, dat de betekenis van de landsgrens vervaagt, dat hij bij die grens gewoon door kan rijden en geen twee soorten geld meer uit elkaar hoeft te houden. Maar hij constateert wel dat in de molenwereld de grens nog wel bestaat. Zijn droom is om ook deze grens te slechten en hij werkt daar hard aan. Het verbaast daarom niet, dat hij initiator is van verdergaande samenwerking, die

nu vorm gekregen heeft in de projectgroep "Molens zonder Grenzen - Mühlen ohne Grenzen".

Naast een aantal Müllermeister en vertegenwoordigers van de Mühlenvereinigung Niedersachsen-Bremen, zijn hierin mensen van het Molenhuis, Het Gilde afd. Groningen, de Molenwerkgroep Oost-Groningen en een Groninger instructeur vertegenwoordigd. Doel van het project is de beste onderdelen van de bestaande opleidingen uit beide landen te verenigen zodat de opleidingen elkaar aanvullen en versterken. Uiteindelijk moeten de nu nog bestaande verschillen dermate klein worden (of zelfs verdwijnen), dat het geen verschil meer maakt waar de vrijwillige molenaar is opgeleid. Er is subsidie aangevraagd bij de EDR in het kader van 'People to People'. Een opleiding, Duits of Nederlands, waarmee je zowel op Nederlandse als Duitse molens mag draaien: dat is Johann's droom. Met een Nederlands rijbewijs mag je immers ook in Duitsland een auto besturen en andersom.

Restauratievisie

Na de gesprekken op de maalzolder, annex theeschenkerij, is het tijd om de molen (naar boven) verder te bewonderen. Wat opvalt in de molen als je van zolder naar zolder klimt,

is de grote hoeveelheid staal die in de molen verwerkt is. Het is interessant om te zien hoe anders er over de landsgrens tegen restauratie werd/wordt(?) aangekeken, met als gevolg dat we bijvoorbeeld een stalen spoorwiel, bonkelaar, bovenwiel en bintbalken tegenkomen. Een oude achtkant met blokkeelverbindingen tussen stijlen en de tafelementstukken is gecombineerd met een nieuwe stalen overring van dubbel-T in het Engels kruiwerk. Stalen spillen drijven via een kettingkast de lopersteen aan.

Lang filosofeerden we over de redenen, waarom de visie op restaureren van cultuurhistorisch erfgoed aan beide kanten van de grens zo verschillend zou kunnen zijn. We vroegen ons af of de ontwikkeling van de Nederlandse molen als industriële productiemachine eerder stil stond en men bij onze oosterburen constant bezig is gebleven met het op orde houden van molens en het technisch innoveren als productiemachines voor de plaatselijke bevolking, waarbij rendement op de eerste plaats kwam.
Toen werd het tijd voor een afscheid. De bezoekers stonden te dringen.

Nu nog de verwezenlijking van Johann's droom!

Jan Kugel en Janneke Harmsma
Foto's Jelte Oosterhuis, Johann Glazenburg

Meer info: www.muehleditzum.de

Natte voeten

Op een van de laatste dagen van augustus viel het water 's nachts met bakken uit de lucht. Weilanden werden bagger en de gemalen konden het uitpompen amper aan. Op sommige plaatsen werd op 31 augustus de hulp van de poldermolenaar weer ingeroepen.

Klaas Zaal een van de oprichters van het Gilde kreeg 's middags in IJsselstein waar we een gesprek hadden aan het einde een telefoontje van het waterschap of hij kon komen malen op zijn molen F. En natuurlijk vertrok hij onmiddellijk. Naar later bleek was het gemaal uitgevallen en kon men nu terugvallen op de molens.

Dat laatste was niet alleen in Noord Holland het geval. Ook in Friesland werd een aantal molenaars benaderd door het Waterschap om te komen malen en de wateroverlast weg te werken. Het Waterschap heeft daarvoor een regeling en heeft daar al eerder gebruik van gemaakt. In Menaldum had men 30 cm weg te werken om het peil weer te bereiken dat gehanteerd word. En in Hantum maalde de molenaar zelfs de hele nacht door zo meldde de Utskoat.
Moest even denken aan wat ik een keer hoorde. Poldermolenaars met kennis van het weer zagen vaak de buit al hangen en begonnen het polderpeil al van tevoren te verlagen om het hemelwater op te vangen.

hve

B. VAN DE VOORT

Bezoekers-handleiding

Geachte bezoeker,

Om uw bezoek aan de molen voor uzelf zo veilig mogelijk en voor de molenaar zo plezierig mogelijk te laten verlopen, wil ik u verzoeken het volgende met aandacht te lezen:

- Wees voorzichtig. Een molen is een werktuig en geen museum, ook al denkt u van wel. Kom niet te dicht bij het stellinghek, loop achteruit de trap af en blijf af van alles wat interessant genoeg lijkt om aan te zitten.
- Kom de molen alleen bezoeken als u geïnteresseerd bent. Luister hierbij vooral ook naar uw kinderen. Enthousiaste kinderen zijn leuk, drammende kinderen niet. Ook de uwe niet. Kinderen die in het kader van educatief een molen bezoeken leren alleen dat molens stom zijn.
- U weet niet veel van molens, dat geeft niet, maar u hoeft dat niet te benadrukken door te zeggen dat er in de molen brood wordt gemaakt, te vragen waar de motor zit of waarom de molen niet altijd in hetzelfde tempo draait.
- Als u wel verstand van molens heeft of denkt te hebben, hoeft u dat niet te etaleren. De molenaar kan heel goed zelf bepalen of de molen te hard draait, de zeilen recht hangen en of de vloer al dan niet geveegd moet worden.
- Natuurlijk wenst de molenaar u een leuk bezoek toe, maar niet té leuk. Blazen om de molen harder te laten draaien, uw hoofd uit het raam steken als u vier wieken voorbij heeft zien komen of opmerken dat de molenaar vast en zeker een klap van de molen heeft gehad is allang niet meer leuk of origineel. Nooit geweest ook.

Tot slot, om elk mogelijk misverstand te voorkomen: de molenaar is de persoon in witbestoven overall die met zakken sjouwt of op de stelling iets met de molen doet. Oók als deze persoon wat leeftijd, geslacht of uiterlijke kenmerken niet overeenkomt met uw vooroordelen betreffende molenaars.

De molenaar wenst u een plezierig bezoek.

Je komt het zelden tegen. Een klein boekje met zo'n brede historische kijk op een stuk molengeschiedenis. Met een molenaar in Hierden aan het begin van de vorige eeuw als vertrekpunt passeert een hele geschiedenis van vele honderden jaren molenaars en molenontwikkeling tot de dag van vandaag.

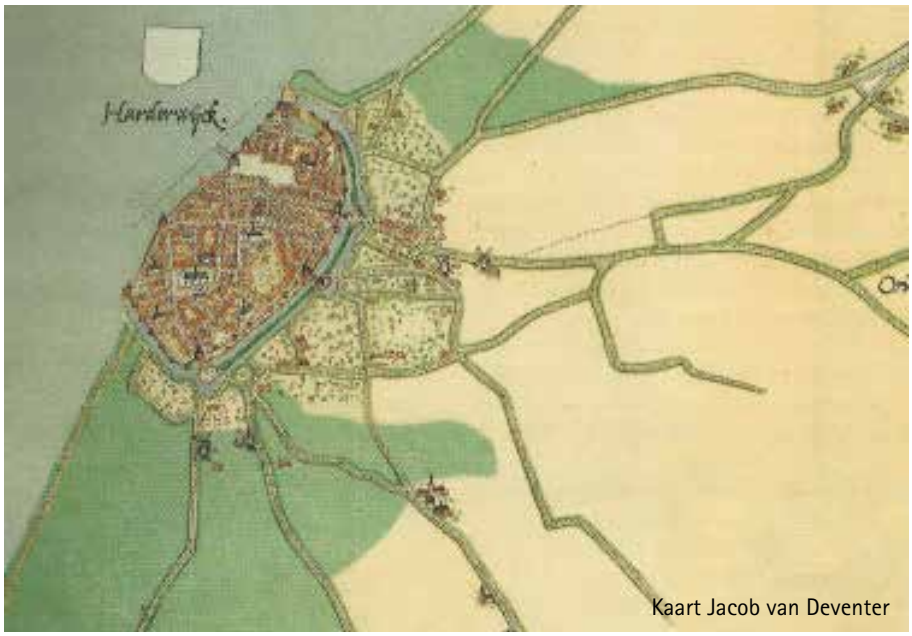

Kaart Jacob van Deventer

De molen van Kisjes in Hierden

Molen met veel levens

Een van de eerste artikelen die ik over molens schreef handelde over de Molen met vijf levens. Het betrof de Gerarda in het Noord Limburgse Heijen Dikendal. De molen waarop een tante uit het molenaarsgeslacht Clevers geboren werd. Dat verhaal heeft nu een aanvulling gekregen met het boekje over de geschiedenis van de molen en molenaar Kisjes in Hierden.

Door de eeuwen heen van begin 17e eeuw tot het midden van de 20e eeuw stond er in Hierden een korenmolen. De eigenaren en pachters wisselden door de eeuwen heen. Molenaar Kisjes was de laatste beroepsmolenaar.

Molen en molenaars

Op de omslag van het boekje prijkt de een schilderij van de standerdmolen uit 1888. De molens van Harderwijk en Hierden hebben dan al een lange geschiedenis achter de rug. Dat blijkt uit de kaarten van Jacob van Deventer (rond 1558) en Nicolaes Geelkerken (rond 1640). Of er een of twee molens in Hierden hebben gestaan hebben gestaan maken de archieven niet duidelijk.

Aan de hand van de molenaars wordt vervolgens de geschiedenis van de molen en de woning beschreven. De oudst bekende molenaar was Jacob Jans in 1624. Tot we in 1876 belanden bij molenaar van 't Slot.

Omslag boekje

De standerdmolen op de omslag van het boekje is uit het jaar na van de geboorte van molenaar Teunis van 't Slot in 1887 en van de hand van Susanna Besier uit Utrecht. De vrouw bij de waslijn is waarschijnlijk Teunis moeder die getrouw was met molenaar Gerrit van 't Slot. Rond 1900 gebeurde er van alles. Molens werden met petroleummotoren uitgerust of er werd op stoom overgeschakeld. Een overstroming van de nabij gelegen beek deden van 't Slot in 1913 besluiten tot afbraak van de in verval geraakte staakmolen.

Na enig speurwerk werd van de Zaanse handelaar en sloper de Boer in 1914 voor 2000 gulden de overbodig geworden poldermolen nr. 5 it het 4e en vijfde veendistrict ten noorden van Heerenveen gekocht.

Met de boot wordt de molen uit Tjalleberd onder Aengwirden eerst naar Lemmer en daarna via het IJsselmeer naar Harderwijk Hierden vervoerd. Zo kwam dus een Friese achtkant met een vlucht van 24.30 m terecht op de belt in Hierden en werd een poldermolen korenmolen De Hoop.

De molen van Kisjes

In 1918 sloeg het noodlot in de familie 't Slot toe. Teunis overleed waarschijnlijk aan de Spaanse griep in november dat jaar. Zijn vrouw was twee maanden zwanger en kreeg een zoon die levenloos werd geboren. Zij ging terug naar haar familie in Hulshorst.

De molen, het stoomhuis en pakhuis ging in een verkooplokaal in 1919 voor 13.000 gulden over in handen van Dirk Johannes Kisjes. Daarmee begint de geschiedenis van molenaar Kisjes en zijn vrouw en kinderen.

Aengwirden

Hierden

Heijen Dikendal

En hun familiegeschiedenis. Een van de problemen waar hij op stuitte was wat we in de molenwereld nog dagelijks tegenkomen: de windvang. Welgestelde buren die in de nabij gelegen villa's woonden hadden weinig oog voor dit probleem van de molenaar. Namen van deze welgestelden en kasteelbewoners passeren de revue. In 1932 schreef een van deze welgestelden een voorstel tot verbetering van De Hollandsche Molen af met de woorden: "Ik voel er niets voor het uitzicht vanuit mijn huis afhankelijk te maken van een bedrijf en zo bemoei ik mij niet met de molen van Kisjes". De molen werd vervolgens minimaal opgeknapt.

Oorlog en daarna

Zoals veel molens en molenaars speelde ook de molen van Kisjes een rol in het verzet gedurende WO II. Er gebeurde veel waarvan autoriteiten geen weet mochten hebben. Onderdak voor onderduikers, malen voor... enz. Ook in samenwerking met de van oorsprong joodse kunstenaar Vilmos Huzár een huisvriend van de Kisjes en een van de oprichters van De Stijl die vlakbij zijn huis een atelier had en van wie onlangs het Kroller Müller museum "Vincent" aankocht. In de oorlogsjaren was de windbelemmering niet minder geworden. In 1949 neemt hij een radicaal besluit. Hij besluit zijn bedrijf voort te zetten zonder molen en de molen te verkopen.
Ze vonden een koper in de persoon van Martien Kessels in het Noord Limburgse Heijen Dikendal. Zijn stenen beltmolen De Gerarda langs de Maas was in 1944 opgeblazen door de Duitsers. Op 31 december 1949 verleende de Rijkscommissie voor de Monumentenzorg van de voorlopige Monumentenraad toestemming voor sloop. Na uiteengenomen te zijn door de molenmakers Beijk uit Afferden ging de molen met wat technische veranderingen weer malen als Gerarda.

Hoe het verder ging

De relatie met de kunst bleef. Villa's op de plaats van de molen werden door de bevolking werden door de bevolking in 1978 met succes bestreden. In 1980 werden bakhuis, molenbelt en grond overgenomen door Ton en Marian Kwaaitaal. Een discotheek is er niet gekomen. Wel een atelier waar zij werkt en cursussen verzorgd. Dat past wel in het verlengde van het schilderij van mevrouw Besier van de standerdmolen en de kunstenaar Vilmos Husar.
Het laatst mij bekende bericht is dat ongeveer een jaar geleden de Gerarda in Heijen in Heijen Dikendal door bezettende pinguïns was omgedoopt in "Harrymolen" als eerbetoon aan opleider en huidige molenaar Harrie Kaak. Maar de naam van Jos Kunne die het boekje schreef komt het eerbetoon zeker ook toe.

Huub van Est

Het boekje "De molen van Kisjes in Hierden" (€12,50) is verkrijgbaar in het Stadsmuseum van Harderwijk en via www.harderwijkreeks.nl

Atelier van Ton en Marian Kwaaitaal

De molenaar van Biervliet

Kort geleden overleed de oud beroepsmolenaar van Biervliet. De plaats van Willem Beukelszoon die het haringkaken uitvond. Vorig najaar schreef Ton Koops een artikel over een bezoek dat hij aan deze molenaar en leermeester had gebracht. Hieronder het artikel met een aanvulling naar aanleiding van diens overlijden.

Bezoek aan een rustend molenaar

Nog niet zo lang geleden ging ik op een van de vele mooie herfstdagen dit jaar naar molenaar Piet Lijbaart, die inmiddels alweer een jaar in het bejaardenhuis van Hoek woont. De wintertarwe is volop gezaaid, de bladeren zijn zo goed als van de bomen, de polder wordt steeds leger en het blikveld nóg ruimer.

Biervliet

Met weemoed passeer ik Biervliet waar ik vaak een bezoek aan zijn molen "de Harmonie" en de gezellige molenaarswoning bracht. Het was daar altijd lekker warm en onder het genot van een bakje koffie van Corrie zijn vrouw, is er heel wat over molens gesproken. Ik heb in mijn opleiding trouwens ook nog les van hem gehad. Wat ik o.a. van hem heb geleerd is het vangen; niet te snel en op het laatst door de knieën buigen om terugslag te voorkomen (de vangbalk moet niet te zwaar zijn) en het goed wegzetten van de molen (altijd weer terugzetten naar het westen).

Het weer voorspelde Piet feilloos maar het theoretische uitleggen kon hij niet want hij voelde het weer onbewust aan en praktisch was geen optie. Maar omdat wij, (vrijwillige molenaars) gemiddeld maar enkele uren per week actief zijn en niet iedere dag met de lichtreep in de hand aan de meelbak staan. Want dán kom je er wel achter wat een werkwind is of de dagelijkse gang van de wind.

Lijbaarts vanaf 1780

Piet is een telg uit een oud molenaarsgeslacht. In 1780 kwamen zijn verre voorouders Pieter Lijbaart en Maria Versluys als hugenoten uit noord Frankrijk hierheen en werden molenaar op de staakmolen van Biervliet. In 1842 liet Pieter's zoon Jacob er een stenen stellingmolen bouwen (de huidige molen), om daarmee olie te slaan. Er werd in de nieuwe polders rond Biervliet toen nl. erg

veel koolzaad geteeld Dat gewas gedijt het best op de zilte zeeklei. Ook richtte voorvader Jacob een muziekvereniging op met dezelfde naam als zijn molen: "de Harmonie" - alle Lijbaarts zijn nl. muzikaal. Ook Piet speelde bugel tot zijn tachtigste in de fanfare "de Harmonie". En als hij met de fanfare door het dorp marcheerde dan draaide zijn molen er lustig op los!

Van olie naar graan

In 1881 werd de molen door de verbetering van de grond tot graanmolen omgebouwd. Onderdelen van de oude staakmolen zoals de kaar en het klauwijzer werden daarvoor gebruikt. De stelling werd vervangen door een aarden wal waardoor "de Harmonie" plots een beltmolen werd. In 1927 werd Piet geboren. Als kind hielp hij zijn vader al op de molen met allerlei klusjes. Hij doorliep de lagere school met nog wat extra lessen boekhouding. Op dertienjarige leeftijd begon zijn loopbaan als molenaar. Al gauw was hij de man die de baan op ging. Met de triemkar de boeren langs maar ook om buitenlandse tarwe te halen in Hoofdplaat. Die tarwe werd vanuit Rotterdam met een houten buurtschip naar het haventje daar gebracht.

Oorlog

De oorlog was een roerige, angstige tijd. Zeker door het stiekem malen van tarwe dat de boeren voor de Duitsers achterhielden. - Was dit nu 'zwarte tarwe en wit meel' of 'witte tarwe en zwart meel?' - En met de grens zo dichtbij werd er ook nog weleens wat gesmokkeld. Bij de bevrijding van Zeeuws Vlaanderen is de molenaarswoning wel zwaar beschadigd door bombardementen van de geallieerden. De molen zelf had enkel schade door granaatinslag. Na de oorlog ging het niet vanzelf, bijna overal was gebrek aan. Zo ruilde Piet eens met een buurtschippertje een koperen meelschep voor een oud zeil om dat te vermaken tot een molenzeil. Deze antieke schep (gedateerd 1825) waarin een standaardmolen is gegraveerd, is overigens nu nog in Leiden op museummolen " de Valk" te zien. Zou het niet mooi zijn om die schep terug naar Biervliet te halen!? -

Winkelier

In de jaren zestig, ging het door de opkomst van machinale maalderijen steeds slechter met zijn maalderij en hij ging er een varkensmesterij bij doen. Toen echter de professionele stallen opkwamen werd die concurrentie te groot Maar gelukkig kon zijn vrouw Corrie in 1970 de plaatselijke supermarkt overnemen. Zo werd Piet ook nog winkelier welk werk, dicht bij de mensen, zij samen met veel genoegen tot hun pensioen hebben gedaan.
Daarna draaide hij nog vele jaren lustig en vrij zijn 'Harmonie' voor de prins, waarbij hij met gemak honderdduizend omwentelingen haalde. Ook was hij instructeur van het Gilde van Vrijwillige Molenaars én een vraagbaak voor ons allen!

Molens in de rouw

Onlangs op 2 oktober 2012 overleed Piet, twee maanden na zijn geliefde Corrie, op 85-jarige leeftijd. Alle molens van Zeeuws Vlaanderen stonden in de rouw stand. Ook een mooie traditie is dat Piet opgebaard was in zijn eigen molen, ik kende dat gebruik niet.
In het voetspoor van zijn vader is zoon Sjaak nu de molenaar van Biervliet. Zo nemen wij van lieverlede afscheid van een unieke laatste generatie vóóroorlogse beroepsmolenaars, in de hoop dat veel van hun prachtige verhalen zullen over-leven!
Tot slot nog een typische uitspraak van hem! Eens vroeg ik hem: Wat is nu de originele knoop voor het linker hoektouw? Zei hij: "ACH JONG... ASTIE MAAR GOE VAST ZIT!!!"

DAT WAS PIET PIET LIJBAART
WAT EEN LIEVE WIJZE MAN!

Ton Koops, Vrijwillig molenaar
"de Witte Juffer" IJzendijke

Ontwikkelingen veiligheid

Steeds vaker komt het begrip Veiligheid ter sprake in onze molenwereld. De Hollandse Molen presenteert het in haar contactdagen, ons Gilde is er zowel op landelijk- als op afdelingsniveau mee bezig en binnen het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde zit men ook niet stil om er in de beroepssfeer meer nadruk op te leggen.

Molenaardag

Op de molencontactdag van het 40-jarige bestaan in januari 2012. werd er een workshop aan gewijd en op de aanstaande molenaarsdag van 26 januari worden er opnieuw workshops gehouden.

Waarom zoveel nadrukkelijke aandacht voor Veiligheid. Eigenlijk alleen maar om het simpele feit dat mensen gezond en veilig op de molen kunnen werken en zonder ongevallen steeds weer kunnen genieten van hun prachtige hobby of molenaarsberoep.

RIE

Momenteel is ook de vernieuwing van de Risico Inventarisatie & Evaluatie map (RIE) een belangrijke reden voor meer aandacht voor de Veiligheid. Deze is inmiddels door bevoegde instanties goedgekeurd en wordt door De Hollandse Molen opnieuw aan de eigenaren aangeboden. Onlangs werd dit door mevrouw Ingeborg Pouwels van deze vereniging op de contactavond van de Afdeling Noord-Holland voor het eerst uitgedragen. Ook de ernstige ongelukken van vorig jaar en begin dit jaar hebben de aandacht voor Veiligheid opnieuw versterkt. Negatieve publiciteit in de landelijke dagbladen is schadelijk voor het imago van onze mooie molenwereld.

Werkgroep veiligheid

Al enige tijd geleden is in deze gildebrief

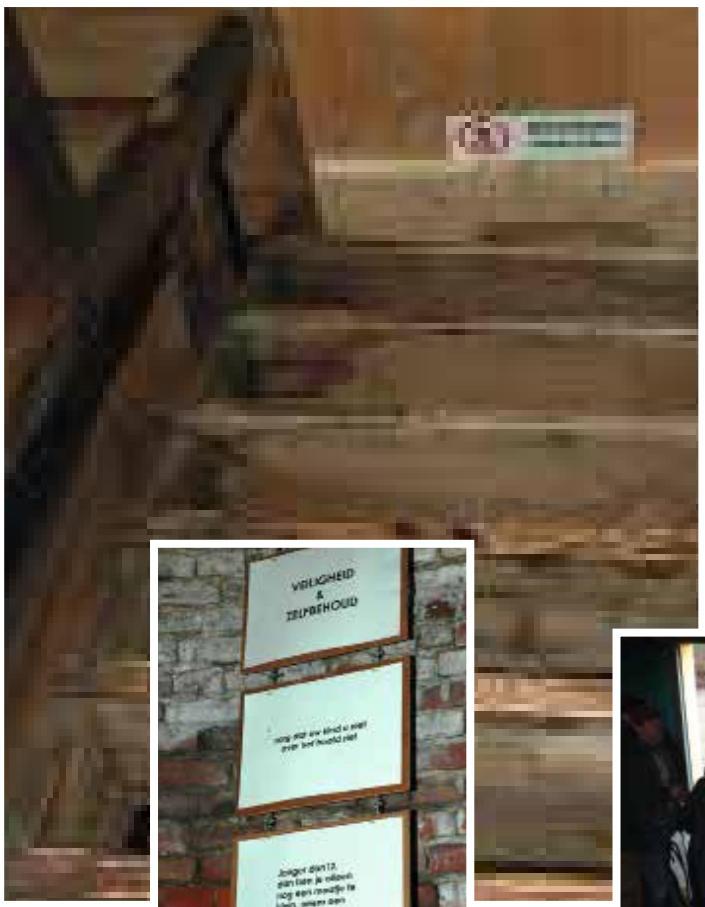

gesproken over de Werkgroep Veiligheid, een samenwerking van De Hollandse Molen, het Gilde van Vrijwillige Molenaars en het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde. De nieuwe RIE is hiervan al een eerste resultaat. Maar er gebeurt meer; zo worden de websites van de drie organisaties binnenkort gekoppeld zodat eenduidigheid betreffende de opvattingen over Veiligheid wordt bevorderd. De Hollandse Molen zal een overkoepelend beeld presenteren waarop de andere organisaties aansluitend in eigen kring hun visie over Veiligheid zullen weergeven. De Werkgroep zal blijvend aandacht houden op de ontwikkeling en de invoering van veiligheidsprocessen .

Vertrouwenspersonen veiligheid

Ook het gildebestuur heeft zich verder beraden over toenemende en permanente aandacht voor Veiligheid. We willen per afdeling twee vertrouwenspersonen voor Veiligheid. Zij zullen de molenaars in de eigen afdeling gaan ondersteunen bij het omgaan met de RIE, dat kan zijn voor technische vragen maar ook voor de afstemming van evaluaties met de eigenaren waar dat niet zo gemakkelijk verloopt. Je moet dit zien als een coachende rol en vooral niet als een handhavende rol die ook nog sancties kan inhouden. Inmiddels is de vraag naar deze z.g. veiligheidscoaches bij de afdelingen uitgezet zodat we begin volgend jaar met informatie en instructie kunnen starten. Hierbij is van het allergrootste belang dat we het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid zien om het Veiligheidgedrag op een effectieve als ook vertrouwelijke manier te bevorderen. Daarbij hoort ook dat we elkaar op Veiligheid kunnen aanspreken, wat onprettig kan zijn, en dus om grote zorgvuldigheid vraagt.

Registratie ongevallen

Dit al brengt ons dan bij een ongevallenregistratie die in de nieuwe RIE van ons in de molenbranche wordt verlangd. Ook daar is de werkgroep inmiddels mee aan de gang gegaan en zal er de komende tijd vorm aan geven zodat we 2013 met registratie kunnen beginnen. Dat zal nog wel enige voeten in aarde hebben want wie wil zijn (bijna) ongevallen nu graag aan de grote klok hangen. Het zal dus moed en werkelijkheidszin van ons allen vragen om dit te bewerkstelligen. Weet echter dat het hogere doel is dat we van de ongevallen kunnen leren waardoor we elkaar kunnen voeden. De registratie zal anoniem zijn en door de adviseur, de hogere veiligheidskundige, worden vertaald naar leerpunten en verbeterde oplossingen. Deze gildebrief zal hiervoor het medium zijn om dat te delen. Tot slot, stel jezelf voordurend de gewetensvraag of je wel een voldoende actief Veiligheidsgedrag voor jezelf en de bezoekers in de molen op je netvlies hebt staan.
"VEILGHEID MOET JE DELEN OM TE VERMENIGVULDIGEN"

Gerrit Duinker
Coördinator Veiligheid

Op de jaarvergadering van TIMS Nederland Vlaanderen op de Witte Molen in het Arnhemse Sonsbeek werd ook de I.J. de Kramerprijs uitgereikt voor het beste molinologische boek in ons taalgebied.

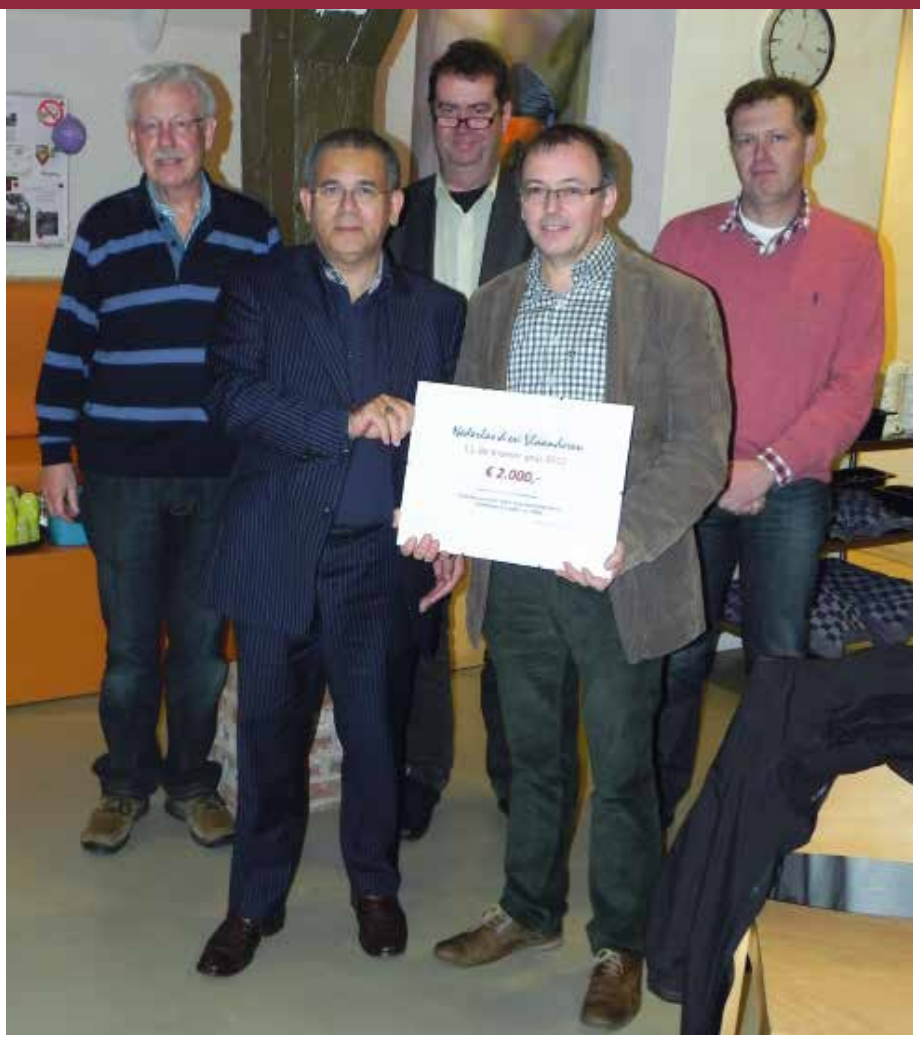

Op de overhandigd voorzitter Peter Tergau met daarachter v.l.n.r. Erik Stoop, Lieven Denewet en Ton Meesters de prijs aan Frank Becuwe (foto: Popke Timmermans)

I.J. de Kramerprijs

Er waren twee boeken ingezonden en een boek was door het bestuur voorgedragen.

Het betrof:
- Specerijmolen De Huisman, samengeteld volgens Kruidig recept. Door Ed Pielkenrood en Mathijs Ero (98 pag. Uitgave De Zaansche Molen)
- In de ban van Ceres – Klein en grootmaalderijen in Vlaanderen (1850 -1950) van Frank Becuwe. (293 pag. Uitgave Agentschap Onroerend Erfgoed)
- Geschiedenis van de Houten Korenmolen (voor 1380 -2011) en de Koren- en Oliewatermolen (voor 1380 -2011) van de Baronie en Vrijheid van Herzele Van Georges L Souffreau. (165 pag. Uitgave in eigen beheer)

Door de juryleden van de jury, Ton Meesters, Lieven Denewet en Erik Stoop werden de verschillende boeken, die voldeden aan de criteria in het reglement ingeleid en van kanttekeningen, voorzien.

In de ban van Ceres

Het werk van Becuwe bestudeert de evolutie van het maalbedrijf in Vlaanderen. Tot nu werd het onderzoek beperkt tot het wind en watermolenbedrijf. De geleidelijk omschakeling van wind en waterkracht naar mechanische kracht, van kleinmaalderij naar grote bloemmaalderij ontbrak hierin en is nu door bestudering van allerlei bronnen (archieven, gedrukte bronnen, mondelinge bronnen en literatuur) aangevuld.
De werkwijze van de auteur is met liefst 1474 voetnoten zeer gedegen. Hij legt verbanden tussen het verdwijnen van wind en waterkracht en opkomst van stoom en mechanische maalderij, tussen de overgang van klein naar grote maalderij en factoren als de invoer van Amerkaans graan en andere economische factoren. Ondanks dat indexen voor plaats- en persoonsnamen ontbreken oordeelde de jury eensgezind over de zeer hoge kwaliteit van het dit boek.

hve

Draaiboek examen Watermolenaar

Aanmelding voor het examen

De instructeur meldt een leerling aan bij de secretaris van zijn afdeling voor deelname aan de examens van de vereniging De Hollandsche Molen (DHM). De aanmeldtermijnen zijn gelijk aan de termijnen voor de windmolens zoals aangegeven op de website van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM).
Bij de aanmelding worden de volgende stukken overlegd:

- een aanbevelingsbrief van de eigen instructeur
- een portfolio of maalboekje met overzicht praktijkuren
- het werkstuk met uitgewerkte opdrachten

De secretaris van de afdeling laat het werkstuk door de toelatingsexamencommissie beoordelen op voldoende niveau. Bij akkoord door de toelatingsexamencommissie wordt het werkstuk ondertekend door de voorzitter van de toelatingscommissie.
De secretaris van de afdeling stuurt het ondertekende originele werkstuk terug naar de leerling. Deze zorgt voor drie kopieën van het werkstuk.

Aanmelding examencoördinator GVM

De secretaris van de afdeling meldt de leerling aan bij de examencoördinator van het GVM, waarbij hij de volgende stukken overlegd:

- de aanbevelingsbrief van de eigen instructeur
- het portfolio of maalboekje met overzicht praktijkuren
- drie kopieën van het werkstuk met uitgewerkte opdrachten

Aanmelding examencommissie DHM

De examencoördinator meldt de kandidaat aan bij de secretaris van de examencommissie van DHM.

Examinering DHM

Tijdens de coördinatievergadering van DHM wordt een examencommissie samengesteld bestaande uit drie examinatoren en een notulist. Tevens wordt een datum en tijd bepaald en op welke molen het examen zal plaatsvinden. Iedere examinator ontvangt een kopie van het werkstuk.
Twee weken voor de examendatum geven de drie examinatoren hun waardering van het werkstuk d.m.v. een cijfer door aan de notulist. Deze stelt het definitieve cijfer, het gemiddelde van de drie cijfers, vast en informeert de examinatoren hierover.

Het examen bestaat uit drie delen en duurt maximaal anderhalf uur.

- het praktijkexamen buiten
- het praktijkexamen binnen
- een theorie examen respectievelijk een portfoliogesprek

Bij dit laatste onderdeel worden eventuele opmerkingen van de examinatoren over het werkstuk met de kandidaat besproken.
Bij de vaststelling van het uiteindelijke resultaat wordt de score voor het werkstuk meegewogen.

De uitslag van het examen is "geslaagd" of "afgewezen".

Jo Meessen

Molenaardag 2013

Openluchtmuseum Arnhem

26 januari 2013

In oktober bestond het Gilde van Vrijwillige Molenaars 40 jaar. Ter afsluiting van het jubileumjaar wordt opnieuw een molenaardag georganiseerd in het Arnhemse Openluchtmuseum.

Openluchtmuseum

De bijeenkomst start om 13.00 uur en eindigt om 17.00 uur. Evenals een jaar geleden is de toegang tot het museum aan de Schelmseweg weer gratis voor onze leden en kan er worden gewandeld en rondgekeken. Voor zover mogelijk zijn ook de molens in het molenkwartier weer te bezichtigen. Gestart wordt met een feestelijke presentatie van de nieuwe folder en nieuwe de poster en de uitkomsten van een kleine enquête over "wie is dat eigenlijk die molenaar".

Presentaties

Evenals de vorige keer kan men weer in drie ronden op verschillende plekken bij een drietal presentaties zijn kennis vergroten of zich over bepaalde zaken laten informeren over bliksembeveiliging, verzekeringen van molens en molenaars, het verkrijgen van sponsors, aandacht op sociale media en internet, veiligheid op de molen, het platform houzaagmolens en de meerjarenvisie van het Gilde.

Op de molenmarkt kan men weer terecht voor boeken, ansichtkaarten, informatie van bedrijven die zich met molenzaken bezig houden (zeilen, molenstenen e.d.).

Om 16.30 worden de presentaties afgesloten Dan zal onder het genot van een drankje Schilderij van Peet Quintus op molenzeil van De Kat met daarop een afbeelding van het eerste examen op de kat met Evert Smit worden verloot onder de deelnemers.

Deelname

Omdat de locaties waar de presentaties plaats vinden ruimtes zijn voor een beperkt aantal personen vragen we u ons te laten weten met hoeveel personen u wilt deelnemen aan de molenaardag. Om de kosten voor deze dag

Nederlands Openluchtmuseum

en het speciale jubileumnummer enigszins te drukken vragen we van de deelnemers een kleine bijdrage in de vorm van 5 Euro. Om te weten met hoeveel mensen we op de dag zelf moeten rekenen verzoeken we de deelnemers vooraf te betalen. U kunt voor meerdere personen een toegangsbewijs kopen op basis van uw lidnummer. Vermeldt daarom bij betalingen uw lidnummer.

Hebt u een emailadres en vermeld u dat bij betaling dan ontvangt u het toegangsbewijs per email. In het andere geval wordt u verzocht u bij de ingang aan te melden.
Betalingen kunnen worden voldaan op rekening: 19.85.42.895 ten name van penningmeester Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Vrijwilligers die nog een helpende hand willen bieden op de dag zelf kunnen contact opnemen met de secretaris.

Sponsors bedankt!

Zonder de steun van velen die het Gilde een warm hart toedragen zouden we onze activiteiten niet hebben kunnen uitvoeren. Dat gebeurde zowel in materiële als immateriële zin. Daarom willen we alle gemeenten, bedrijven en personen die ons het afgelopen jaar hebben geholpen om de diverse activiteiten mogelijk te maken op deze wijze bedanken.
We denken daarbij aan de Molenaardag in Arnhem, de jaarvergadering in Leerdam en de adverteerders in de Gildebrief.

Ook danken het we het Openluchtmuseum voor de gastvrijheid op zaterdag 28 januari en voor haar medewerking aan de organisatie van onze 1e Molenaarsdag. Waarbij ook genoemd moeten worden de standhouders in Arnhem:
- Molenmakersbedrijf Berkhof
- Adriaens molenbouw
- Molenmakersbedrijf Kistemaker
- Molensteenmakerij Hans Titulaer
- VAAGS molenbouw
- Sipke Koning molenzeilen
- Stichting Molenwereld
- van Neerven & Zn molenzeilen
- Marc Crins molenzeilen

Dank ook aan de gemeenten Geldrop-Mierlo en Leudal voor hun bijdragen voor de Jubileum uitgaven van de Gildebrief.

Namens leden en bestuur van het Gilde van Vrijwillige Molenaars

Marc Crins Molenzeilen

Hou streekeigenschappen in ere !

- Nieuwe molenzeilen, diverse mogelijkheden
- Reparaties van uw oude zeilen
- Lui-matten
- Bil kussens (in zeildoek)
- Aanverwante artikelen

Vraag vrijblijvend een offerte aan!

Dionysiusstraat 22
6071 KH Swalmen
tel. 0475-850284

gsm: 06-20949805
www.molenzeilen.com

Op reis met David

Hoewel het de indruk wekt dat de David in Warffum in de stromende regen op 4 december ten grave wordt gedragen is het tegendeel het geval. David is op reis gegaan naar de molenmaker in Warns. Vrijwillige molenaars uit Groningen hadden al voorbereidende werkzaamheden verricht bij het uit elkaar nemen.

Nadat de molenmaker was gearriveerd werd de kleine molen in delen onder toezicht van molenmaker Hugo Landman opgeladen voor transport naar de werkplaats. Daar zullen alle voorbereidende werkzaamheden voor herplaatsing en het functioneren van deze bijzondere kleine molen worden uitgevoerd. De roede ging op de aanhanger gevolgd door de kap. Met zes man werd de romp weggedragen naar de witte wagen.
David verrichtte in alle regen ook nog waarmee David geassocieerd wordt. Hij lag dwars. De weg werd afgesloten door de roede of de kap die vervoerd moesten worden. Het verkeer moest even wachten.

Maar niet alleen David werd naar Warns vervoerd. Ook gingen tegelijkertijd mogelijk bruikbare onderdelen voor herstel op transport. Een bosje kammen bv. Afkomstig uit de molen van de grootvader van Davidbewaarder Piet Groot kunnen misschien nog gebruikt worden.

Eén Kam ontbreekt echter. De Kam waarvan de hamer van de voorzitter van het Gilde is vervaardigd.

Huub van Est

Verenigingsnieuws Regioberichten

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio. Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief.

De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst.

U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur.

Bestuur

Opleidingsraad

Op 3 november 2012 vond een bijeenkomst plaats van de Opleidingsraad in Hoogland. Gesproken werd met name over de taakomschrijving van Afdelingen, instructeurs en stagemolenaars. Daarnaast kwamen andere onderwerpen als veiligheid, financiën en training instructeurs aan de orde. In samenwerking met het ROC in Gorinchem worden nieuwe posters en flyers voor het Gilde ontwikkeld en wordt een enquête gehouden om wat meer te weten te komen over het profiel van een molenaar. Instructeur, stagemolenaar, beroepshouding. Aan de hand van een notitie "Procedure en regels voor instructeurs, stagemolenaars en en gastmolenaars" werd gediscussieerd over zaken als taakomschrijving rechten, eisen voor instructeur/stagemolenaar/gastmolenaar, aanstelling en beëindiging van de aanstelling. Ook over de beroepshouding werd in dit verband gesproken. In middels is aan de hand van het besprokene een bijgestelde versie van de notitie opgesteld.

De Hollandsche Molen

Op 4 oktober 2012 ontving Korenmolen De Regt in Nieuw Lekkerland de BankGiro Loterij Molenprijs uit handen van directeur Leo Endedijk (50.000 Euro).
De Algemene vergadering van DHM vindt plaats op 9 maart 2013 in het Koninklijk iInstituut voor de Tropen.

Examencommissie

In de laatste Molens werd afscheid genomen door de examencommissie van de examinatoren Mark Dwarswaard en Mark den Boer die beiden sinds 2007 vele nieuwe molenaars hebben geëxamineerd. Zij hadden te kennen te gegeven hun aanstelling voor vijf jaar niet te verlengen.

Zeeland

Op 5 april 2013 vindt de gezamenlijke voorjaarsvergadering van Gilde en DZM plaats in 's Heer Hendrikskinderen. Aanvang 19.30 uur. Op 20 april 2013 heeft de Jaarlijkse Gilde-excursie die naar Midden Brabant gaat plaats.

Friesland

Leeuwardermolendagen 13 en 14 april 2013

Nationale Molendag

11 en 12 mei 2013

Vlaamse Molens

In nummer 4 van 2012 viel te lezen dat De Stichting Levende Molens te Roosendaal op 31 mei 2012 tijdens de ledenvergadering van De Westbrabantse Molens de Henk van Velzenprijs in ontvangst mocht nemen uit handen van voorzitter Ton Meesters voor hun jarenlange inzet voor molens in Nederland en Vlaanderen.

Overijssel

De Molenstichting Latrop-Tilligte leverde dit jaar zes geslaagde watermolenaars. Op de foto de drie geslaagden van het najaar op de Mallumse molen van gastgevend molenaar Klaas de Jonge.

Limburg

Op de Anthoniusmolen In Heijthuizen werd op 4 december 2012 de akte ondertekend van de nieuw opgerichte Molenstichting Leudal. De gemeente Leudal heeft 11 wind- en watermolens en een aantal molenrestanten binnen haar grenzen. Vanwege de toeristische waarde en met het oog op het behoud van dit industrieel en cultureel erfgoed zijn ze nu ondergebracht in één nieuwe stichting.

Complimenten

Onderstaande foto zegt genoeg!

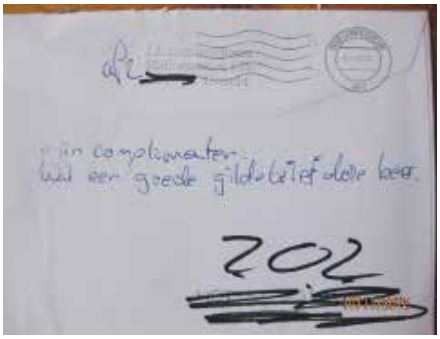

De MOLEN Wereld gaat voor u open!!!

het maandblad boordevol molens en aanverwante zaken als:

Actualiteiten
Bedrijf en Techniek
Molengeschiedenis
Molenbehoud
Biotoop
Opinie

Geen molenliefhebber mag MOLENWERELD missen; een schat aan informatie van blijvende waarde

MOLENWERELD verschijnt elf maal per jaar met minimaal 40 pagina's per nummer op A4-formaat, volledig in kleur. Een jaarabonnement kost (in Nld.) € 47,50; overig Europa € 65,-

GRATIS: Nieuwe abonnees ontvangen gratis het boek Molenaarsverleden en betalen voor het eerste jaar slechts (in Nld.) € 38,50.

Molenwereld, Moerdijkstraat 39, 2751 BE Moerkapelle; of: info@molenwereld.nl

Geslaagden Najaarsexamens 2012

In de tweede helft van 2012 heeft de examencommissie van "De Hollandsche Molen" weer het examen voor het "Getuigschrift Vrijwillig Molenaar" afgenomen.

Dit gebeurde op 13 molens met in totaal 45 kandidaten. Van deze kandidaten zijn er 43 geslaagd.
Een slagingspercentage van 95,5%, een mooi resultaat.

Voor het **windmolenaarsexamen** zijn geslaagd:

donderdag 20 september 2012,
De Maasmolen, Nederasselt
J. van Hoey, Gefffen
P. Boon, Boxmeer
C. van Loon, Bemmel
P. Thijssen, Veenendaal

donderdag 20 september 2012,
De Twee Gebroeders, Roosendaal
M. Bloem, Rilland
J. Bruins, Oud Beijerland
M. van der Wulp, Dordrecht
R. Viergever, Klaaswaal.

vrijdag 21 september 2012, Agneta, Ruurlo
T.W. Hubers, Winterswijk
G. van der Pol, Eerbeek
J.H. Rohaan, Rijssen

dinsdag 25 september 2012,
Napoleonsmolen, Hamont Belgie
L. Kusters, Stramproy
J.W.H. Moonen, Stramproy
woensdag 26 september 2012,
St. Antonius Molen, Eerde
B.L.L. Rietjens, Weert
A.F. van Duijnhoven, Gemert
H. Meijering, Heeze

donderdag 4 oktober 2012,
Mallemolen, Gouda
J.C. de Graaf, Leidschendam
J.P.M. Oorsprong, Leiden
M.J.W. van Hees, Culemborg
J.M.J. Lucieer, Schipluiden.

donderdag 4 oktober 2012,
De Korenbloem, Vriescheloo
M.A. Steemer, Bourtange
P.L. Immenga, Oude Pekela
R.W. Verstok, Vriescheloo

vrijdag 5 oktober 2012,
Aeolus, Farmsum
T.S. Mollema, Loppersum
A.M. Ridder, Thesinge
H.P.J. Goudappel, Usquert.
A. Buist, Winsum

maandag 8 oktober 2012,
De Onrust, Oude Pekela
A.C. Hulst, Gieten
J. Westerhuis, Midwolda
J. Danes, Kolham

maandag 8 oktober 2012, Het Prinsenhof, Westzaan
Mevr P.B.M. ter Heide-Dongelmans, Castricum
W. Blom, Groet
J.J. van Vliet, Egmond aan den Hoef

donderdag 11 oktober 2012,
De Hoop, Culemborg
G.M. van Wijngaarden, Schalkwijk
M. den Haan, Tiel
A.D. van den Heuvel, Meerkerk

dinsdag 16 oktober 2012,
De Engel, Varsseveld
D.W. te Voortwis, Gaanderen
J.J.M. Roerdink, Winterswijk
Mevr. C. M. Schaeffer, Kleve, Duitsland
J.A. Hijink, Winterswijk

Voor het **watermolenaarsexamen** zijn geslaagd:

maandag 1 oktober 2012,
De Mallumse Molen, Mallum
L. Egbertink, Oldenzaal
J. Wintels, Denekamp
A. Th. Assen, Denekamp.

Wij wensen jullie proficiat en hopen dat jullie nog lang en met veel plezier op je molen mag draaien en liefst malen.
Verder een welgemeend proficiat aan de instructeurs, gastgevend molenaars en alle anderen, die met hun belangeloze inzet en vrije tijd, hieraan bijgedragen hebben.

Het bestuur.

Aangeboden

J.P. Boonstra in Bovenkarspel heeft ongeveer 30 molenboeken, waaronder enkele Engelse, in de aanbieding voor molenliefhebbers. Het zijn er te veel om deze allemaal op deze plaats te vermelden. Enkele voorbeelden: 50 jaren De Hollandsche Molen van Stockhuizen, Nederlandse molens, 32 aquarellen van Leen Molendijk, De Eersteling Korenmolen in Hoofddorp van Dick Prins, molenboeken van diverse provincies en gebieden waaronder een misdruk van het eerste Friese Molenboek.

Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met de heer Boonstra voor de volledige lijst.
J.P. Boonstra, 0228512215 of j.p.boonstra@ziggo.nl

Rosmalense instructeur stopt na 14 jaar

Op donderdagavond 15 november werd tijdens een druk bezochte jaarvergadering van de afdeling Brabant in Moergestel afscheid genomen van instructeur Rene Vogels uit Geffen. Vogels zal nog wel blijven draaien op zijn standerdmolen in Rosmalen.

Begin

Rond 1975 zijn er restauratieplannen voor standerdmolen "De Vlijt" in Geffen. In 1979 wordt de andere standerdmolen genaamd "Zeldenrust" gerestaureerd. Rene Vogels zijn interesse is gewekt echter omdat er al 2 molenaars in opleiding zijn voor de "Zeldenrust" gaat hij molenaar Paul Wagemakers van "De Vlijt" helpen en gaat er lessen. Nadien gaat hij het malen leren bij de bekende vakmolenaar Michel van Aarssen op de "Zeldenrust" in Oss. Van Gerard Sturkenboom leert hij veel en de zogenaamde "keukentafeltheorie" vindt plaats bij Nol Naaijkens in Hilvarenbeek. Nol had een kaartenbak met vragen. Voorop de vraag en achterop het antwoord. Een eenvoudige maar effectieve manier van les geven.

Geslaagd

Op 6 mei 1984 slaagt Rene op de standerdmolen "Windlust" in Nistelrode. In die tijd staat de standerdmolen in Rosmalen altijd met zijn wiekenkruis naar de rotonde en vertoont de rechtse zijweeg daardoor flinke rottingsverschijnselen. De molen krijgt een restauratie door molenmaker Coppes en Rene gaat vanaf die tijd de molen laten draaien.

Instructeurs

Op 5 december 1998 wordt Vogels benoemd tot instructeur en gaat molenaars opleiden. Les geven zit hem in het bloed want in het dagelijks bestaan was hij als leraar verbonden aan een school voor voortgezet onderwijs in Den Bosch. Zijn eerste leerling is Mari van Breda uit Oss die nog steeds actief is als molenaar. Nadien volgen tal van leerlingen waarvan de laatste drie binnenkort op examen gaan.
Van 1996 tot eind 2011 wordt de molen "Zeldenrust" in Lith onder beheer genomen samen met Mari van Breda. Om de week wordt er hier of in Rosmalen les gegeven.

Molens, molens....

Niet alleen het les geven en draaien met de molen vindt René belangrijk.
Ook wordt er deelgenomen aan de werkgroep herziening opleiding van ons Gilde. Daarnaast wordt in 2003 vanuit de Kring Vrienden van Den Bosch een werkgroep Molens opgericht. Hij is hiervan voorzitter en er worden plannen gemaakt om de verdwenen molens te laten terug keren en wordt er voor de cursus "Boschologie" de module Molens verzorgd.

Aan het eind van 2012 heeft Rene Vogels besloten om te stoppen met zijn instructeurschap. We verliezen een enthousiaste instructeur die jarenlang met veel inzet nieuwe molenaars heeft opgeleidt. Het afdelingsbestuur Brabant dankt Rene voor zijn jarenlange inzet voor het Gilde.

Bart Hoofs
Tekening Wouter Pfeiffer

Uitgaven van het gilde van vrijwillige molenaars

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus - op enkele hoofdstukken na gereed. Alle overige lesstof wordt in de loop van de tijd nieuw vervaardigd en uitgegeven en zal in de loop van de tijd worden toegezonden. De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen bij de contributie). De prijs bedraagt € 47,50.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XVI - Waarom draaien molens linksom? Waarom helt de bovenas? De tonmolen. Prijs: € 7,50 (incl. porto).
Informatie XIX - Molenaarservaringen J.B. Kaal. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).
Informatie XXII - Bovenassen. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).
Mappen voor de basiscursus
Prijs: € 11,00 (incl. porto).

HACCP-Rapport Hygiënecode
Te bestellen via Gilde verzendingen.
Incusief porto € 30,00.
Exclusief porto € 25,50.

GRATIS UITGAVEN

- Informatiefolders
- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Exameneisen
- Voorbeeld voor een Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder betreffende Gildeverzekeringen

BESTELLEN BIJ HET GILDE

H.P.A. (Hub) van Erve
Hoevense Kanaaldijk 9
5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100, of
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Wetenswaardige literatuur

Onderstaande literatuur is te bestellen op de erbij vermelde adressen. Vergeet niet daarbij uw *naam- en adresgegevens* te vermelden.

Molens. De nieuwe Stokhuyzen.

Waanders 2007, 240 blz, Prijs € 22,50. Herziene editie. Weidemolen, torenmolen, monniksmolen, wipstellingmolen: geen molentype of F. Stokhuyzen (1890-1976) traceerde de geschiedenis, techniek, functie, locatie etc. Een standaardwerk.

Opleiding Watermolenaar (Poldermolens)

Door: Ing. J. den Besten.
Te bestellen door overmaking van € 23,00 (incl. porto) op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Over molens der fam. Honig

Door: P. Boorsma. Prijs € 10,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Lesbrieven Basisonderwijs

Lesbrief Poldermolen	compl.	Prijs € 7,50.
Lesbrief Korenmolen	compl.	Prijs € 7,50.
Lesbrief Watermolen	compl.	Prijs € 7,50.

Deze lesbrieven zijn bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs of de laagste klassen van het voortgezet onderwijs. De lesbrieven omvatten de lesbrief zelf voor de leerlingen, een docentenhandleiding en een werkblad.

Pellen van gerst tot gort

Lesbrief voor molenaars.
Uitgave van Stichting Groninger Molens, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen.
Prijs € 6,00 (excl.porto).

Werking van de pelmolen

Door: P.H. Havik.
Facsimile handschrift € 15,00 (incl. porto).
CD-rom met transcriptie handschrift en lijst met Zaanse en Groningse termen,
€ 5,50 (incl. porto). Boekje + CD-rom
€ 20,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Zingende Stenen

Door: D.J. Abelskamp. Prijs: € 21,00 (incl. porto). Dit boek is te bestellen via de Website van het Gilde (www.vrijwilligemolenaars.nl) of bij Hub van Erve (zie hierboven).

Wieksystemen voor polder- en industriemolens

Door: G. Pouw. Te bestellen door overmaking van € 11,50 (incl. porto) op rek.nr. 55.44.45.050 t.n.v. G. Pouw, Naarden o.v.v. uw eigen naam en adresgegevens!

MEESTERMOLENAAR

Galgenmolens

Toen ik begin dit jaar op de Molenaardag was moest ik weer even denken aan de plek van het Openluchtmuseum. Aan de Schelmseweg. De naam is ontleent aan de vroegere 17e en 18e eeuwse praktijken om ter dood veroordeelde misdadigers tot voorbeeld tentoon te stellen op een plek waar veel mensen voorbij kwamen. De Schelmen passeerden de weg naar het galgenveld of de galgenberg. In Arnhem ergens gelegen aan de Schelmseweg. Op een van de oude kaarten wordt het Chinese restaurant tegenover het museum aangegeven.

Maar tegenover Burgers ZOO had ook gekund. In Den Haag moeten we naar de nog bestaande Laakmolen of Galgenmolen aan het Trekvliet. Daar werden de veroordeelden door het Hof van Holland in Den Haag (Gevangenpoort) tentoongesteld aan de galg of op het rad. Soms zoals in de woelige tijden zelfs na hun dood in een kist. Langs de trekvaart kwamen veel mensen voorbij in trekschuiten of anderszins!

Elders was de plaats wat anders. In Leeuwarden werden vrouwen die na de geboorte van hun kind abortus pleegden verdronken in het Diep en aan de overkant van het Diep tegenover het Blokhuis (Gevangenis) tentoongesteld met een pop in de hand.
Op de oude etsen kom je ook vaak molens tegen. Zoals bij Leiden met het karakter van een ronde standerdmolen. Waarheidsgetrouw? Of er ronde standerdmolens hebben bestaan?

Huub van Est

De afbeeldingen zijn te vinden bij het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT). De postzegel en de afbeelding van de plant zijn gevonden op internet.

Laakmolen of Galgemolen